

لا بردنی سه سفری دیناری عراقی؛
 له نهوان سودی ئا بووری و
 مه ترسییدی یاسایی کان..
 ئاماده کردنی: لوقمان مستهفا

پیشکش کی

با بـتی لابر دنی سفر کان لـ دیناری عـراقی، یـکـکـ لـ و با بـتـ
 ئابووری و داراییـ گـرـنـگـانـی کـ هـر جـار کـ دـخـر تـ بـر گـفـتـوگـ،
 پـرسـیـار کـی گـوـر دـروست دـکـات: ئایا لابر دنی سـ سفر لـ دراوی
 عـراقـی دـبـتـ هـی بـهـزبـوونی دینار و با شـتر کـردنی بارود خـی
 ئابووری، یان تـنـها گـوـیـنـد کـی تـکـنـیکـی کـ بـخـی هـیچ گـوـاـنـک لـ
 بـهـای اـسـتـ قـیـنـی دراو کـ دروست ناکات؟

لہٰذا کوویٹا بووریڈو، لائبریری سفر کان بے مانی ٹو نیو کے بے ہای است قینہی دینار بے خا ایی زیاد دے تے۔ بے نمونہ، ٹیگر ۱۰۰۰ دینار بے ۱ دینار نو، بے مہرجہ کے ہموو نرخ کان، موچہ کان، قہرزہ کان و دارا یہ کان بے ہمان ٹیگر بگہ درن، بے ہای است قینہی سامانی کے س کے ناگہ تے۔

بانکی ناوہندی عراق لہ بگہگہ کی تایدت بہ پٹٹڑی «حذف الأصفار الثلاثة» لہ ساہی ۲۰۱۲ء، ٹم پرٹڑی بہ چوارچہوہی ککختنہوہی سیستہمی دراو و چارہسہرکردنی ککمہ دراوہکی زہر و ژمارہ گورہکانی پہیوست بہ مامہمہ نہقیدیہکان باس کردوہ.

یہ کام: سود کا نی لا برد نی س سفر

[illegible]

۲- کک مکردن ووی ککست و قق بار ی مام م ن قدی کک ن. ل پ پ ژ کک ن ی کک خستن ووی دراو، کک مکردن ووی ژمار ی سفر کک کان دتوان ت ب ش ووی ی کک ت کک نکی کار ی گری ل چاپ، گواستن ووی، ه پ گرتن و

ژماردن و پارێ ن قده ب.

۳- یارم تیدان ب کخستنی سیستمی حسابداری و بانکی. ژمارم ک مترکان د توان ل سیستمی مانی بانکداری و حسابداری، ب تایبته ل سیستمی دیجیتا کان، ه ندهک کار ئاسانتر بکن.

۴- ئه گه ر ئم پرژیه ل گه ئیسلای بانکی، ک نتره کردنی گه شه نقدینه، ک مکردن و ی گه ندهی، به ه زکردنی به ره مه نان و جگیرکردنی سیاسه تی دارایی ج به ج بکرت، د توانه ت به ت به شهک ل پر سه ی نو کردن و ی سیستمی دارایی و بانکی واته.

دووم: زیان و م ترسیه کان

له گه ئ و سودانه شدا، لبردنی سفره کان م ترسیه خه ی ه ی، ب تایبته ئه گه ر ل کاته نادروست و به ب ئاماده کاری ج به ج بکرت.

۱- م ترسی، ته کچوونی متمانه ی خه ک به دراوه که ئه گه ر هاوهاته ه ست بکاته که لبردنی سفر به مانای که مبون و ی به های داراییه که ی، د توانه ت ه سه که وتی خه ی بگه ت و به ره و د لار، زه یان دراوه بیانیه کان به ت.

۲- م ترسی، ه سه ل گه یه نرخ و حساب به کان. ل کاته گه یه یه دراوه که نه که به نو، د به ت به یه گه یه یه یاسا و به شه و یه کی وون دیاری بکرت، به ئه و یه ه یه لایه نهک نتوانه ت به ه یه گردکردن و یان گه یه یه نرخه کان زیان به هاوهاته به یه نه ت.

به نمونه، ئه گه ر ۱۰۰۰ دیناری که = ۱ دیناری نو به ت، ئه و مووچه ی ۱،۵۰۰،۰۰۰ دینار د به ت ۱،۵۰۰ دیناری نو؛ به م ه مان شه د به ت به نرخه کان، کره ی خانوو، قه رز، پاشه که وت و ه موو پا به ندیه داراییه کان ج به ج بکرت.

سه یه م: ووی یاسای

له ووی یاسایه و، پرسیار سه ره کیه که ئه و یه: که د سه اته د رکردن و گه یه یه شه و و په لکانی دراوی عه راقی ه یه؟

به په ی یاسای بانکه ناوه ندیه عه راق ژماره ۵۶ ی سا ی ۲۰۰۴ ی ه موارکراو، بانکه ناوه ندیه عه راق د سه اته د رکردن و به و ببردنی دراوی عه راقی ه یه و ماده کهانی ۳۲ و ۳۳ چوارچه و ی ئم د سه اته دیاری د که ن.

له به ر ئه و، لبردنی سفره کان نا به ت وک «گه یه یه ژماره یه» ته نها

سټير بکړت؛ بڼکو پوښسټي کي ياساي - دارايي کي پوښيستی بڼ
کڅښتنی وردی مافی خاوند پار و پاښندي دارايي کان هڼي.

چوارم: نمونې ياساي

با گريمان بکين ياساي کي نو دچوو و بيار درا:

۱۰۰۰ دیناری کڼ = ۱ دیناری نو.

کسک ل بانک ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ دیناری هڼت.

پڼي ټټري گڼين:

۵۰,۰۰۰,۰۰۰ دیناری کڼ $\div$ ۱۰۰۰ = ۵۰,۰۰۰ دیناری نو.

لږدا دښت ياسا بڼ وونی دیاری بکات کي گڼي ټمارکان نابڼت
بڼت هڼي کي مکړندوي مافی دارايي خاوند پار.

همان بڼ ما دښت لږ قريزکانيشدا جڼجڼ بکړت.

بڼ نمونې، ټگري کسک ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دینار قريزدار بڼت، دواي
لابردنی سفر دښت قريزکي بڼت:

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ $\div$ ۱۰۰۰ = ۲۰۰,۰۰۰ دیناری نو.

ټگري ياسا بڼ شوپي کي نادروست جڼجڼ بکړت و يکک لږ
لاي نکان بتوانت بڼ هڼي گڼي ټمارکان قريزکي کي ميان زياد
بکات، ټم دتوانت بڼت سچاوي ناککي و دادگايي.

پنجم: گريښتکان و مافی هاوواتي

پرسيارکي گريگري ياساي ټوي کي چي بڼسري گريښت کڼکاندا
دت؟

بڼ نمونې، ټگري گريښتک بڼ بڼي ۳۰۰ ميلي دینار واځ کرابڼت
و لابردنی سفرکان دواي ټوي جڼجڼ بکړت، دښت ياسا يان
نمايي کان بڼ وونی دیاری بکڼ ک:

۳۰۰ ميلي دیناری کڼ = ۳۰۰ هزار دیناری نو.

بڼام ټم تها گڼي ټماري، ناک گڼي بڼهاي واقعی
پاښندي ک.

هه مان بنه ما ده بته به مووچه، خان نشینی، قهرز، پاشه کوه تی بانک، کره، باج، که مپانیا و هه موو مامه داراییه کان جه به جه بکرته.

شه شه م: لابردهنی سفر و به هه زکردنی دینار

به که که له هه هه ته که یشته باوه کان نه وه به که خه که واه ده زانن نه که که سفر له دینار به درته وه، دینار به خه به هه ز ده بته. نه م به شه وه به که خه کار است نه.

نه که که ۱ ده لار = ۱۳۱۰ دینار به، و ته نه سفر به درته وه، له هه مان نه نه دا:

۱ ده لار = ۱.۳۱ دیناری نه.

له هه مان کاتدا توانای که ینی دینار به شه وه به که کار زیاد نابته.

بانکی ناوه نده عهراق له ساهانی نزدیکدا به رده وام جه خه له سه جه گیری نه رخه دراو و پاراستنی ئاستی گشتی نه رخه کان کردوه ته وه و له ۲۰۲۵ دا ایگه یاندوه که هیچ نیازی به که ینی نه رخه فره دینار نه.

- ده نه نجام

لابردهنی سفر له دیناری عهراقی، نه که که به پلانی زانستی، ئابووری و یاسایی و به ئاماده کاری به که ته واه جه به جه بکرته، ده توانه ته سودی هه به ته له که که خستنی سیسته می دراو، ئاسانه کردنی مامه کان و که مکردنه وه به که باره به ژماره به دراو.

به مام نه که که له که که چاکسازی ئابووری، بانکی و دارایی نه به ته، لابردهنی سفره کان به ته نیا نه توانه ته که که کان دینار چاره سه بکات. له وه یاسایی وه، گرنه ترین بنه ما نه وه به که که ینی شه وه دراو نابته به ته هه به که ینی مافی دارایی هاهوه تیان. به به ده به ته یاسا به وردی نه نه به ینی، ماه وه گواسته وه، مافی خاهه پار، گر به سه ته کان، قهرزه کان، پاشه که وته بانکیه کان و که کاری چاره سه کردنی ناکه کیه کان دیاری بکات.

- له که تایی دا، لابردهنی سفره کان ئامرازه که که خستنی دراو، نه جاده به هه زکردنی ئابووری. به هه زبوونی دینار په ویستی به به ره مه نه، زیاد کردنی داهاتی ناوه، که مکردنه وه به پشته ستن به نه وته، چاکسازی بانکی، که نه ته به که نه نه و سیاستی دارایی و نه ختینه به جه گیر هه به.

سەرچاوەکان:

1. یاسای بانک ناوێندی عێراق ژمار 56 ی ساڵی 2004 ی هه‌موارکراو. (البنک المركزي)
2. بانک ناوێندی عێراق، «إعادة هيكلة العملة العراقية - مشروع حذف الأصفار الثلاثة»، 2012. (البنک المركزي)
3. بانک ناوێندی عێراق، بۆگه‌ و وونکردن و کانێ پێیوێست بۆ دێکردن و بۆگه‌ و وونکردن دراو. (البنک المركزي)
4. بانک ناوێندی عێراق، وونکردن و سیاسه‌تی نرخێ دراو و جێگیرێ نرخێ دینار، 2020. (البنک المركزي) aa